

**Valtioneuvoston tiedonanto
yhdenvertaisuuden, tasa-arvon
ja syrjimättömyyden
edistämisestä suomalaisessa
yhteiskunnassa**

**Lapsiasiavaltuutettu Elina Pekkarinen
Tiedonantoa valmistelevan työryhmän
kuuleminen
8.8.2023**

A person wearing a beanie and a jacket with a backpack is seen from behind, looking towards a large, multi-story building. The image is overlaid with a dark teal color.

Syrjinnän kokemuksia

7.8.2023

”Luokkalaiseni ovat sanoneet, että mannot vain varastavat ja puukottavat ja että olemme mamuja ja että meidän pitäisi häipyä Suomesta.”

”No just se, kun mä kerroin, et mä oon romani, niin silloin koettiin, että mun kanssa ei voi olla. Niin sitten mä jäin koulussa yksin.”

Romanilapset lapsiasiavaltuutetun selvityksessä 2023

Lasten syrjintäkokemukset ovat yleisiä

- Lapsiasiavaltuutettu on tavannut mm. romanilapsia ja -nuoria, maahanmuuttajataustaisia lapsia ja nuoria, sateenkaarevia lapsia ja nuoria, saamelaisnuoria ja vammaisia nuoria sekä tehnyt selvityksen romani- ja saamelaislasten oikeuksien toteutumisesta ja hyvinvoinnista.
- Kaikissa näissä kohtaamisissa on ilmennyt vakavia syrjinnän ja kiusaamisen kokemuksia niin toisten lasten kuin aikuisten taholta.
- Kouluterveyskyselyn 2021 mukaan:
 - Ulkomaalaistaustaisista 8.-9.-luokkalaisista 46 % oli kokenut edellisen vuoden aikana syrjivää kiusaamista, kun suomalaistaustaisilla vastaava osuus oli 27,1 %
 - Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista 55,6 % oli kokenut syrjintää koulussa tai vapaa-ajalla, kun Cis-sukupuolisten osalta vastaava osuus oli 26,5 %

Mistä lapset omaksuvat syrjivän käytöksen?

- Lapsiasiavaltuutetun syksyllä 2021 tapaamat nuoret pohtivat sitä, mistä ja missä vaiheessa lapset omaksuvat syrjivän käytöksen ja alkavat kavahtaa erilaisuutta.
 - *”Just, et ku tulee kouluun, ni se käyttäytyminen muuttuu. Ja mä uskon, että se on osittain opittu vanhemmilta tai vanhemmilta oppilailta.”*
- Lienee selvää, että julkinen keskustelu ja aikuisten näyttämä esimerkki vaikuttavat suoraan lasten asenteisiin ja käytökseen.

*”En esim. viittaa koulun tunneilla niin usein kuin haluaisin.
Haluan olla näkymätön.”*

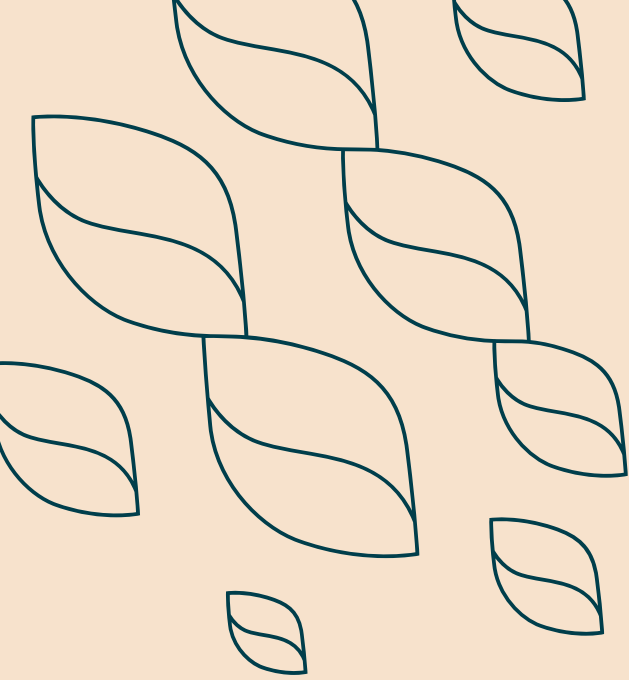
”Arkailen valtaväestöä välillä.”

Romanilapset lapsiasiavaltuutetun selvityksessä 2023

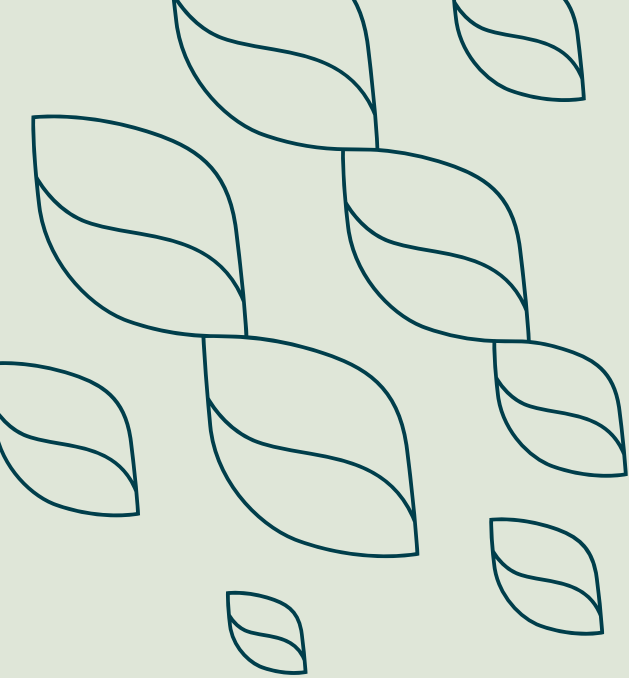
A person wearing a beanie and a jacket with a backpack is seen from behind, looking towards a large, multi-story building. The image is overlaid with a dark teal color and contains the text 'Mitä pitäisi tehdä?' in white.

Mitä pitäisi tehdä?

Yhdenvertaisuuden toteutuminen edellyttää valtiolta aktiivisia ja ennakoivia toimenpiteitä

- Syrjimättömyys (2 art.) on yksi lapsen oikeuksien yleissopimuksen neljästä läpileikkaavasta periaatteesta, se tarkoittaa mm. että:
 - Tunnistamista (CRC/GC/2003/5).
 - Tiedon keruuta ja koulutusta (CRC/GC/2003/5).
 - Ennakoivia toimenpiteitä (CRC/C/GC/14).
- Lasten yhdenvertaisuuteen myös suhteessa aikuisväestöön tulee kiinnittää huomiota.
- On huolehdittava siitä, että lapset tunnistavat kohtaamansa epäasiallisen käytöksen ja tietävät, mihin olla yhteydessä sellaista kohdatessaan.

YK:n lapsen oikeuksien komitean loppupäätelmät Suomen yhdistetyistä viidennestä ja kuudennesta raportista kesällä 2023 (CRC/C/FIN/CO/5-6)

- Komitea suosittelee, että sopimusvaltio
 - **tehostaa syrjinnän, kuten rotusyrjinnän, vihapuheen ja viharikosten, torjuntaa (kohta 16).**
 - **voimistaa pyrkimyksiään parantaa sellaisten kohdennettujen politiikkojen ja ohjelmien vaikuttavuutta, joilla pyritään poistamaan lasten syrjintä kaikilta suomalaisen yhteiskunnan aloilta ja kaikista yhteiskuntapiireistä (kohta 16).**
 - **hyväksyy toimenpiteitä, joihin sisältyy yhdenvertaisuutta edistäviä tiedotuskampanjoita ja joiden avulla lisätään tiedotusvälineissä viestejä, jotka voivat osaltaan muuttaa ihmisten menettelyä ja käyttäytymistä (kohta 16).**
 - **määrittelee budjettipolitiikan, joka koskee heikossa tai haavoittuvassa asemassa olevia lapsia (kohta 9).**
 - **varmistaa, että saatavilla on hyvälaatuista monikielistä ja monikulttuurista opetusta, jossa ei sallita syrjiviä asenteita (kohta 36).**
 - **kehittää ihmisoikeuskasvatuksen opetusmateriaaleja (kohta 36).**

”Jos saamelaisista opetettaisiin ja kerrotaisiin enemmän niin ihmiset myös tietäisivät enemmän ja se saattaisi vähentää joitain ennakkoluuloja.”

Saamelaislapsi lapsiasiavaltuutetun selvityksessä 2023

Lopuksi

- Syrjinnällä on vakavia seurauksia lapsen itseymmärrykselle, itsekunnioitukselle ja osallistumiselle.
- Lapsilla ja nuorilla on tarve erottua myönteisellä tavalla yksilöinä ja samalla olla osa ryhmää.
- Aikuisten tehtävä on huolehtia, että lapset ymmärtävät, että ihmisyyys yhdistää meitä kaikkia.
- Suomella ei ole varaa menettää yhtään lasta.

”Joo mä ootan, että mä pääsisin koulun läpi. Pääsisin käymään töissä. Ja mä odotan eniten sitä, että ku muuta omilleni, saadaa laittaa sitä taloa, niinku sisustusta.”

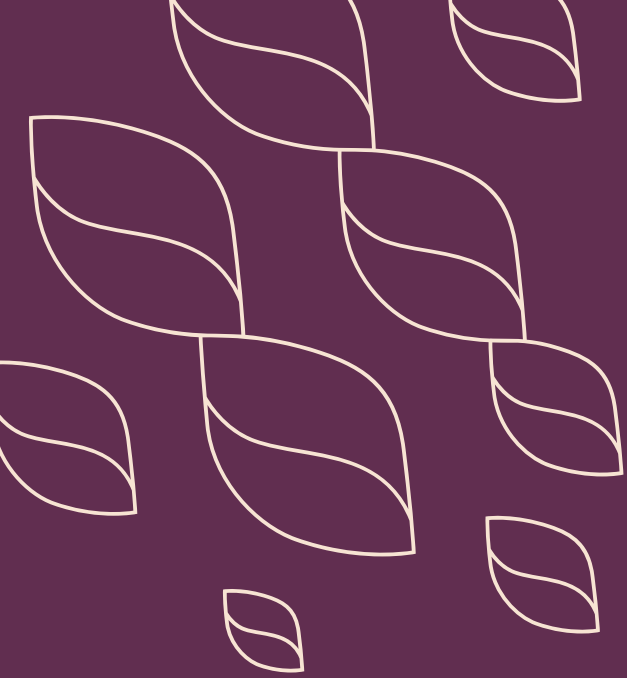
”Toivon, että saan lapselleni hyvän tulevaisuuden.”

Romanilapset lapsiasiavaltuutetun selvityksessä 2023

A person wearing a beanie and a jacket with a backpack is seen from behind, looking towards a large, multi-story building. The scene is overlaid with a dark teal tint.

Kiitos!

7.8.2023

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN